

SYLWAN

MIESIĘCZNIK POLSKIEGO TOWARZYSTWA LEŚNEGO

Wydawany z pomocą finansową Polskiej Akademii Nauk

ROK CXXXII

Warszawa, kwiecień 1988 r.

Numer 4

KAZIMIERZ HEYMANOWSKI

Miejsca zatrudnienia w Polsce leśników z wyższym wykształceniem w świetle zapotrzebowania na nich

Рабочие места для лесоводов с высшим образованием и перспективы
их занятости в Польше

Places of employment of foresters with higher education in
Poland in the light of demand for them

Udzielenie odpowiedzi na pytania tkwiące w tytule, poza znaczeniem ogólnopoznawczym, zapewne uzasadni także przeprowadzenie pogłębionych badań w zakresie przedstawionej sytuacji, prowadzących z kolei do podjęcia odpowiadających jej działań.

Ostatnie, podstawowe dane, którymi dysponujemy, dotyczące podjętej tematyki zaznajamiają ze stanem na 31 XII 1985 r. Przedstawione wiadomości dotyczą leśników zatrudnionych w gospodarce uspołecznionej, z wyjątkiem jednak tych z nich, którzy pracują w resortach obrony narodowej i spraw wewnętrznych oraz w organizacjach politycznych i społecznych (12). Można więc przyjąć bez popełnienia istotniejszego błędu, że liczba leśników pominiętych na skutek tego w dalszych rozważaniach jest na tyle nieznaczna, że nie zaważy na wnioskach, które należałoby wyciągnąć na podstawie przekazanych informacji. Zamieszczone zestawienia tabelaryczne w dużym stopniu odpowiadają też obecnemu stanowi ujętych nimi zjawisk, z tym że w uwzględnieniu teraźniejszego układu organizacyjnego organów administracji państwowej.

MIEJSCA ZATRUDNIENIA LEŚNIKÓW Z WYŻSZYM WYKSZTAŁCENIEM

Ze stanem i strukturą zatrudnienia w kraju leśników z wykształceniem akademickim zaznajamia tab. 1. Wyjaśnić należy, że w tabeli tej uwzględnieni są także leśnicy pracujący na terenach lasów niepaństwowych oraz leśnicy sprawujący nad nimi nadzór z ramienia przedsiębiorstw leśnych, jako w rzeczywistości należący do kadry Lasów Państwowych¹⁾.

Spośród 722 osób objętych wymienioną tabelą, w pozycji „pozostałe”, 537 przypadało na: 1) oświatę i wychowanie (80), 2) Centralny Związek Spółdzielczości Pracy (48), 3) Polską Akademię Nauk (47), 4) komunikację (42), 5) handel zagraniczny (40), 6) kulturę i sztukę (39), 7) przemysł chemiczny i lekki (34), 8) hutnictwo i przemysł maszynowy (33), 9) Cen-

Tabela 1

Zatrudnienie leśników z wyższym wykształceniem w gospodarce uspołecznionej (stan na 1985.12.31)

Lp.	Wyszczególnienie	Stopień i rodzaj ukończonych studiów			Razem
		II stopnia		I stopnia	
		stacjo- narne	zaoczne	stacjo- narne i zaoczne	
1	2	3	4	5	6
1	Leśnictwo i przemysł drzewny	3003	59	1264	4326
2	Nauka i szkolnictwo wyższe	329	8	25	362
3	Rolnictwo i gospodarka żywnościowa	121	4	59	184
4	Administracja i gospodarka przestrzenna	77	—	56	133
5	Budownictwo i przemysł materiałów budowlanych	52	—	24	76
6	Górnictwo i energetyka	42	—	19	61
7	Urzędy terenowych organów administracji państwowej	136	9	86	231
8	Pozostałe	517	16	189	722
9	Ogółem w tym	4277	96	1722	6095
10	mężczyźni				5186—85%
11	kobiety				909—15%

¹⁾ Mianem lasów niepaństwowych określony jest ogół lasów podporządkowanych przepisom ustawy z 22 XI 1973 r. o zagospodarowaniu lasów nie stanowiących własności państwa (1973, Dz.U. nr 48, poz. 283). Do lasów tej kategorii, obejmujących różne formy własności prywatnej, zaliczono też lasy gmin, w istocie będące mieniem państwowym.

Liczba leśników z wyższym wykształceniem zatrudnionych w gospodarce społecznej — wg ukończonej uczelni oraz stopnia i rodzaju studiów (stan na 1985.12.31)

Lp.	Uczelnia	Ogółem			Absolwenci II stopnia			Absolwenci I stopnia		
		razem	stacjonarne	zaoczne	razem	stacjonarne	zaoczne	razem	stacjonarne	zaoczne
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	SGGW-AR Warszawa	1782	1517	265	1331	1303	28	451	214	237
2	UJ, WSR, AR Kraków	1516	1185	331	1073	1035	38	443	150	293
3	UP, WSR, AR Poznań	2646	2165	481	1876	1846	30	770	319	451
4	Uczelnie ZSRR	22	22	—	21	21	—	1	1	—
5	Inne uczelnie zagraniczne	129	116	13	72	72	—	57	44	13
	Ogółem	6095	5005	1090	4373	4277	96	1722	728	994

tralny Związek Spółdzielni Rolniczych „Samopomoc Chłopska” (28), 10) Narodowy Bank Polski, — w tym Bank Gospodarki Żywnościowej (27), 11) Centralny Związek Spółdzielni Budownictwa Mieszkaniowego (26), 12) Urząd Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (21), 13) zdrowie i opiekę społeczną (15), 14) Centralny Związek Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych (13), 15) Najwyższą Izbę Kontroli (12), 16) handel wewnętrzny i usługi (12), 17) Urząd Gospodarki Morskiej (10), 18) Centralny Związek Kółek i Organizacji Rolniczych (10). Dla pozostałych 185 leśników z wyższym wykształceniem miejscami zatrudnienia — według malejącej liczby — były: Centralny Związek Spółdzielni Inwalidów, Centralny Związek Rękodzieła Ludowego i Artystycznego „Cepelia”, Urząd Gospodarki Materiałowej, Główny Urząd Statystyczny, Centrala Spółdzielni Ogrodniczych i Pszczelarskich, Centralny Urząd Geologii, Komisja Planowania przy Radzie Ministrów, Centralny Związek Spółdzielni Spożywców „Społem”, Robotnicza Spółdzielnia Wydawnicza „Prasa-Książka-Ruch”, Główny Komitet Normalizacji Miar i Jakości oraz inne jeszcze instytucje.

Po dodaniu do powyższych zestawień pominiętych tu resortów, urzędów centralnych i innego rodzaju instytucji, również, choć w nikłej liczbie zatrudniających leśników posiadających ukończone studia, okazuje się, że z końcem 1985 r. pracowali oni w nie mniej niż 60 branżach, zarówno w sferze produkcji materialnej jak i poza sferą produkcji materialnej.

Trzeba by jeszcze nadmienić, że w ogólnej liczbie 6095 osób objętych tab. 1 znajdowało się 254 nauczycieli akademickich, tj. pracowników

naukowo-dydaktycznych oraz 184 pracowników naukowych (Polska Akademia Nauk i instytuty resortowe).

W związku z przedstawionymi danymi interesujące jest zestawienie obejmujące wykaz uczelni ukończonych przez absolwentów leśnictwa objętych tab. 1. Informuje o tym tab. 2.

Należy wspomnieć, że w funkcjonowaniu Wydziału Leśnego w Krakowie była dziewięcioletnia przerwa, spowodowana jego likwidacją z końcem r. ak. 1953/54. Naboru na studia zaprzestano tam w 1951 r., wszczęto go zaś z rozpoczęciem r. ak. 1963/64. Warto też nadmienić, że jeszcze w 1964 r. wśród leśników z wyższym wykształceniem, zatrudnionych w gospodarce uspołecznionej, było 13 absolwentów Wydziału Leśnego Politechniki Lwowskiej.

Interesujące jest także zestawienie zaznajmiające ze zmianami w ogólnym stanie zatrudnienia w gospodarce uspołecznionej leśników mających ukończone studia, choćby w latach 1974—1985 (tab. 3).

Nie trudno zauważyć, że po szczycie w zatrudnieniu, przypadającym w 1980 r., liczba leśników o określonym wyżej wykształceniu malała, przy jednoczesnym wzroście procentowym udziału kobiet.

Z kolei, ze stopniem wykorzystania w praktyce otrzymanego wykształcenia przez osoby objęte tab. 1 zaznajamia tab. 4.

Porównanie tab. 4 z tab. 1 pozwala na stwierdzenie, że z końcem 1985 r. aż 1208 osób zatrudnionych było na stanowiskach nie wymagających wykształcenia leśnego (20%). Niemniej, z tab. 4 wynika, że w tym samym czasie 235 miejsc pracy wymagających ukończenia studiów leśnych obsadzonych było przez osoby o innym wykształceniu (5%).

Z tab. 4 łączy się tematycznie dodatkowa informacja. Otóż, na przełomie 1983 i 1984 r. na 4643 leśników mających dyplomy akademickie, pracujących w wyuczonym zawodzie, jedynie 4239 zajmowało stanowiska pracy wymagające tak wysokiego cenzusu (3,13). Znaczne niewykorzystanie kwalifikacji przez leśników z wyższym wykształceniem potwierdzają wyniki badań przeprowadzonych przez Instytut Badawczy Leś-

Tabela 3

Liczba leśników z wyższym wykształceniem zatrudnionych w gospodarce uspołecznionej w latach 1974—1985

Lp.	Wyszczególnienie	Zatrudnienie na koniec roku					
		1974	1980	1981	1983	1984	1985
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Ogółem	5829	6470	6459	6175	6108	6095
2	Procentowy udział kobiet	×	12,2	12,4	13,8	14,5	15,0

Uwaga: × — brak danych.

nictwa (1, 8). Nierzadko leśnicy mający ukończone studia wolą obejmować, po odbytych stażach, stanowiska leśniczych, aniżeli przysługujące im stanowiska adiunktów w nadleśnictwach — ze względu na korzystniejsze warunki bytowe.

Tabela 4

Liczba obsadzonych stanowisk pracy w gospodarce uspołecznionej, wymagających ukończonych studiów leśnych oraz ich wykorzystanie przez leśników o takim cenzusie wykształcenia (stan na 1985.12.31)

Lp.	Wyszczególnienie	Stopień i rodzaj ukończonych studiów			Razem
		II stopnia		stacjonarne i zaoczne	
		stacjonarne	zaoczne		
1	2	3	4	5	6
1	Leśnictwo i przemysł drzewny	2672	49	1127	3980
					3848
					314
2	Nauka i szkolnictwo wyższe	262	7	21	290
3	Rolnictwo i gospodarka żywnościowa	47	4	30	97
					81
4	Administracja i gospodarka przestrzenna	42	—	27	75
					69
5	Budownictwo i przemysł materiałów budowlanych	8	—	4	13
					12
					33
6	Górnictwo i energetyka	20	—	8	28
7	Urzędy terenowych organów administracji państwowej	83	3	56	149
					142
					226
8	Pozostałe	123	4	55	182
					4887
9	Ogółem	3257	67	1328	4652

Uwaga: W kolumnie 6 w liczniku podano liczbę stanowisk pracy wymagających wyższego wykształcenia leśnego, w mianowniku — stan ich wykorzystania przez leśników o takim cenzusie.

Dwie były przyczyny podejmowania przez leśników z ukończonymi studiami pracy poza leśnictwem. Pierwszą z nich stanowiła polityka kadrowa, niezbyt trafna przede wszystkim w państwowym gospodarstwie leśnym, gdyż nie w pełni odpowiadająca interesom społecznym i gospodarczym kraju, a w szczególności w tzw. „okresie błędów i wypaczeń”, przypadającym na koniec lat czterdziestych i pierwszą połowę lat pięćdziesiątych. Można by przytoczyć wiele przykładów zwolnień z pracy w wymienionym okresie ludzi wykształconych, doświadczonych, w pełni oddanych odbudowie kraju oraz wybranemu zawodowi, a następnie ich rehabilitacji po 1956 r. Niekiedy klimat dla takich działań tworzyła codzienna prasa, zwłaszcza w zaraniu odzyskania niepodległości²⁾. Drugą przyczyną były wyjątkowo niskie uposażenia w leśnictwie. I tak, przeciętna płaca w kraju w 1953 r. wynosiła 970 zł, a w leśnictwie — 625 zł, tj. 64% (9); w 1970 r. — 2458 zł, w leśnictwie — 1738 zł, tj. 71% (10). Wprawdzie w ostatnich latach nastąpiła poprawa w tej relacji, a mianowicie w 1985 r. płaca ta stanowiła 85% średniej krajowej (11), to jednak w dalszym ciągu nie odpowiada ona wymogom stawianym pracownikom tego działu gospodarki narodowej, poczynając od stanowisk robotniczych.

Z tab. 4 wynika też, że 907 miejsc pracy w gospodarce uspołecznionej, wymagających wykształcenia mgr. inż., bądź inż. leśnictwa, znajdowało się poza ówczesnym resortem leśnictwa i przemysłu drzewnego. W uzupełnieniu tej tabeli należałoby nadmienić, że pod koniec 1985 r. leśnicy z wyższym wykształceniem zatrudnieni byli, w pełni bądź w części, zgodnie ze swym zawodem, w około 50 branżach gospodarki narodowej.

Niejako rozwinięciem powyższej tabeli jest tab. 5, w której wymieniono liczby leśników o przedstawionym w niej cenzusie wykształcenia, zatrudnionych w poszczególnych gałęziach gospodarki narodowej składających się na „Leśnictwo”. Można zauważyć, że wiek osób pracujących w leśnictwie, zgodnie z posiadaną specjalnością, jest korzystny, gdyż przeważająca ich liczba przypada na okres najwyższej sprawności i jednocześnie znacznego doświadczenia tj. 30—49 lat — 2373 osoby, co stanowi 64% ogółu zatrudnionych w tym dziale gospodarki narodowej.

Na tle przytoczonych wiadomości staje się celowe przedstawienie, w takim samym ujęciu, sytuacji charakteryzującej organizację gospodarczą Lasy Państwowe (tab. 6).

Tabela ta m.in. wykazuje, że na koniec 1985 r. Lasy Państwowe zatrudniały 3604 pracowników mających dyplomy studiów leśnych, w tym — 3133 w przedsiębiorstwach leśnych. Skądinąd wiadomo, że wówczas w całej gospodarce uspołecznionej obsadzonych było 4887 stanowisk pracy przeznaczonych dla osób o takim właśnie wykształceniu (tab. 4). Z przytoczonych danych wynika, że na wymienioną organizację gospodarczą przypadało 74% ogółu określonych wyżej stanowisk pracy, w tym na przedsiębiorstwa leśne — 64%.

---

²⁾ Na przykład, w Katowicach, w „Trybunie Robotniczej” z 12 III 1945 r. ukazał się artykuł pt. „Służba leśna musi być służbą dla chłopca i robotnika”.

**Struktura wieku leśników z wyższym wykształceniem zatrudnionych
w gospodarce społecznej zgodnie z posiadanymi studiami
(stan na 1985.12.31)**

Lp.	Wyszczególnienie	Płeć	%	Ogółem	Z tego wiek — w latach						
					29 i mniej	30—39	40—49	50—54	55—59	60—64	65 i więcej
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Ogółem	R	100	4652	377	1803	1139	387	390	406	150
		M	85	3973	286	1430	1004	335	369	401	148
		K	15	679	91	373	135	52	21	5	2
2	Leśnictwo, w tym:	R	100	3676	340	1476	897	289	289	290	95
		M	86	3162	246	1185	802	255	274	288	94
		K	14	514	76	291	95	34	15	2	1
3	Gospodarka leśna	R	100	3201	310	1317	764	236	247	245	82
		M	86	2737	243	1049	681	206	234	243	81
		K	14	464	67	268	83	30	13	2	1
4	Uboczna produkcja leśna	R	100	61	1	15	20	4	9	10	2
		M	87	53	1	11	16	4	9	10	2
		K	13	8	—	4	4	—	—	—	—
5	Gospodarka łowiecka	R	100	1	—	—	1	—	—	—	—
		M	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		K	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Gospodarka zadrzewie- niowa na gruntach nieleśnych	R	100	3	—	3	—	—	—	—	—
		M	67	2	—	2	—	—	—	—	—
		K	33	1	—	1	—	—	—	—	—
7	Parki naro- dowe i re- zerwaty przyrody	R	100	111	5	54	21	10	10	8	3
		M	86	96	1	46	19	10	9	8	3
		K	14	15	4	8	2	—	1	—	—
8	Hodowla zwierząt rzadkich	R	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		M	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		K	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Obsługa leśnictwa	R	100	241	24	77	65	32	17	19	7
		M	93	224	19	69	64	30	16	19	7
		K	7	17	5	8	1	2	1	—	—
10	Naczelny Zarząd Lasów Państwo- wych	R	100	58	—	10	26	7	6	8	1
		M	84	49	—	8	21	5	6	8	1
		K	16	9	—	2	5	2	—	—	—

**Struktura wieku leśników z wyższym wykształceniem zatrudnionych
w organizacji gospodarczej Lasy Państwowe (stan na 1985.12.31)**

Lp.	Wyszczególnienie	Płeć	%	Ogółem	Z tego w wieku — w latach						
					29 i mniej	30—39	40—49	50—54	55—59	60—64	65 i więcej
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Ogółem	R	100	3604	201	1425	945	316	275	302	139
		M	86	3083	154	1128	832	274	257	299	137
		K	14	521	47	297	113	42	18	3	2
2	Naczelny Zarząd Lasów Państwowych	R	100	58	—	10	26	7	6	8	1
		M	84	49	—	8	21	5	6	8	1
		K	16	9	—	2	5	2	—	—	—
3	Okręgowe Zarządy Lasów Państwowych	R	100	3133	178	1292	809	363	237	242	112
		M	85	2678	139	1023	713	228	224	240	111
		K	15	455	39	269	96	35	13	2	1
4	Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej	R	100	241	24	77	65	32	17	19	7
		M	93	224	19	69	64	30	16	19	7
		K	7	17	5	8	1	2	1	—	—
5	Przedsiębiorstwa Naprawy Taboru Leśnego	R	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		M	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		K	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Przedsiębiorstwo Zaopatrzenia Technicznego Leśnictwa	R	100	1	—	1	—	—	—	—	—
		M	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		K	100	1	—	1	—	—	—	—	—
7	Szkolnictwo zawodowe	R	100	23	—	9	7	3	—	3	1
		M	74	17	—	6	6	1	—	3	1
		K	26	6	—	3	1	2	—	—	—
8	Biuro Studiów i Projektów Leśnictwa	R	100	10	—	2	3	1	2	2	—
		M	100	10	—	2	3	1	2	2	—
		K	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Instytut Badawczy Leśnictwa	R	100	138	5	34	36	8	11	28	16
		M	76	105	2	20	27	6	8	27	15
		K	24	33	3	14	9	2	3	1	1

COROCZNA LICZBA ABSOLWENTÓW WYDZIAŁÓW LEŚNYCH A BIEŻĄCE ZAPOTRZEBOWANIE NA NICH

Z wielkością i strukturą zatrudnienia w kraju leśników mających ukończone studia łączy się zagadnienie corocznej liczby absolwentów leśnictwa w relacji z zapotrzebowaniem na nich. Może też wzbudzać zainteresowanie stosunek liczby kandydatów na studia do liczby osób na nie przyjętych, z czym za lata 1983—1985 zaznajamia tab. 7, informująca również o liczbie osób je kończących (7). Liczbę absolwentów przyjętych do pracy w tymże okresie, wprowadzie tylko przez Lasy Państwowe i przez zarządy parków narodowych, obejmuje tab. 8. Druga z nich przedstawia także dane co do przewidywanego zapotrzebowania w latach: 1986, 1990 oraz w 1995 r. (5, 6). Zapotrzebowanie na absolwentów leśnictwa przez pozostałą część gospodarki narodowej oszacowano nader ostrożnie, gdyż w wysokości około 15% potrzeb Lasów Państwowych, mimo że przypada na nią 26% stanowisk pracy wymagających kwalifikacji leśników z wyższym wykształceniem.

Z porównania z sobą tab. 7 oraz tab. 8 wynika, że bieżąca liczba absolwentów wydziałów leśnych nie pokrywa zapotrzebowania i to nawet tylko ze strony Lasów Państwowych. Ponadto tab. 8 wykazuje, że liczba osób przyjętych do pracy jedynie przez Lasy Państwowe w 1985 r. była wyższa od liczby absolwentów przypadających na ten rok. Można więc sądzić, że nadwyżkę nad ich dopływem do pracy stanowili mgr inż. i inż., którzy ukończyli studia w latach poprzednich, pracujący dotąd gdzie indziej, przechodzący do pracy w wymienionej organizacji gospodarczej w miarę polepszania się w niej warunków pracy i płacy.

Odpowiedź na pytanie na jakich terenach (górskie i wyżynne oraz nizinne) pracowali absolwenci Wydziałów Leśnych z lat 1983—1985 — z Akademii Rolniczej w Krakowie i w Poznaniu oraz ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie — daje tab. 9.

Dane objęte tą tabelą należałoby oceniać wiedząc, że Wydział Leśny AR (wówczas WSR) w Krakowie został reaktywowany w założeniu, że będą na nim kształceni studenci ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki gospodarki w lasach górskich i wyżynnych (2). Tu trzeba by zauważyć, że siedliska górskie i wyżynne zajmują u nas 10,7% ogółu powierzchni leśnej, tj. 725,1 tys. ha, w tym wyżynne — 3,1%, tj. 210,1 tys. ha — w lasach należących do przedsiębiorstw leśnych (14). Z kolei, lasy górskie i wyżynne znajdują się w następujących OZLP: Krosno — 42,0%, Wrocław — 27,2%, Kraków — 13,9%, Katowice — 13,1%, Radom — 3,4% oraz Lublin — 0,4% (4). Kilkadziesiąt tys. ha lasów górskich i wyżynnych przypada także na własność niepaństwową oraz nieznaczna ich powierzchnia — na lasy innych resortów.

USTALENIA I WNIOSKI

Z wiadomości przekazanych w opracowaniu wynika, że aż 20% leśników mających ukończone studia pracuje w kraju poza swym zawodem, podczas gdy 5% stanowisk dla nich przewidzianych zajętych jest przez

osoby o innym wykształceniu. Znamienne jest przy tym, że spośród leśników pracujących w zawodzie również 5% wykonuje pracę nie wymagającą dyplomu akademickiego. Przedstawiona sytuacja niewątpliwie uzasadnia potrzebę przeprowadzenia dalszych, uzupełniających badań, dających podstawę do działań motywowanych zarówno uzasadnioną społecznie i gospodarczo polityką zatrudnienia, jak i polityką oraz ekonomią kształcenia.

Należy zauważyć, że w ostatnich latach zakończyło się niejako omijanie przez absolwentów leśnictwa możliwości podjęcia pracy w Lasach Państwowych, a nawet z zadowoleniem trzeba podkreślić, że liczba ich, zatrudnionych przez tę organizację gospodarczą w 1985 r. przekroczyła liczbę osób, które w tymże roku otrzymały dyplomy ukończenia studiów. Co więcej — liczba stanowisk pracy oferowanych przez Lasy Państwowe

Tabela 7

Liczby kandydatów na studia na wydziałach leśnych osób na nie przyjętych oraz absolwentów (studia stacjonarne)

Lp.	Uczelnia	Liczba kandydatów — w roku				Liczba absolwentów — w roku		
		1983	1984	1985	1986	1983	1984	1985
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Akademia Rolnicza w Krakowie	193(X) 86(13)	233(X) 100(16)	190(X) 71(10)	205(28) 60—75	60(12)	68(21)	36(15)
2	Akademia Rolnicza w Poznaniu	190(32) 90(13)	246(39) 100(22)	242(30) 100(14)	242(44) 75—86	71(16)	65(20)	52(17)
3	Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego-AR w Warszawie	178(28) 90(21)	195(30) 92(15)	224(36) 86(9)	222(36) 75—86	84(19)	49(8)	43(14)
4	Ogółem	561 266(47)	674 292(53)	656 257(33)	669(108) 210—247	215(47)	182(49)	131(46)
	z tego: M	82	82	87		78	73	65
	w % K	18	18	13		22	27	35

Uwaga: W kolumnach 3—5 w liczniku — liczba kandydatów, w mianowniku — liczba przyjętych; w nawiasie — w tym liczba kobiet. W kolumnie 6, w liczniku — liczba kandydatów, w mianowniku — limit określony przez Ministerstwo; X — brak danych.

i przez zarządy parków narodowych przekroczyła wtedy o 41% liczbę osób, które zgłosiły się i zostały przyjęte do pracy. Zważywszy, że poza leśnictwem, rozumianym jako dział gospodarki narodowej, znajduje się 25% ogółu stanowisk pracy dla leśników mających wyższe wykształcenie, należy uwzględnić także i tę okoliczność przy ustalaniu rocznego zapotrzebowania na nich. Trzeba by wziąć pod uwagę i to, że — jak wykazano w opracowaniu — w dalszych latach popyt na absolwentów wydziałów leśnych będzie wzrastał.

Tabela 8

Liczba absolwentów wydziałów leśnych przyjętych do pracy oraz przewidywane ich zatrudnienie w kraju — zgodnie z wykształceniem

Lp.	Wyszczególnienie	Przyjęci do pracy w roku			Przewidywane zatrudnienie w roku		
		1983	1984	1985	1986	1990	1995
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Organizacja gospodarcza Lasy Państwowe	<u>156(29)</u> 241	<u>137(33)</u> 231	<u>147(36)</u> 247	268	346	367
	Naczelny Zarząd Lasów Państwowych	—	—	—	—	—	—
	Przedsiębiorstwa Leśne	<u>133(21)</u> 167	<u>115(16)</u> 168	<u>134(29)</u> 169	194	265	285
	Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej	<u>15(6)</u> 66	<u>17(6)</u> 58	<u>11(5)</u> 76	60	67	67
	Pozostałe przedsiębiorstwa	—	—	—	—	—	—
	Instytut Badawczy Leśnictwa	<u>8(2)</u> 8	<u>5(1)</u> 5	<u>2(2)</u> 2	14	14	15
2	Parki Narodowe	<u>4(1)</u> 6	<u>4</u> 7	<u>4(1)</u> 9	13	29	28
3	Pozostałe (szacunkowo)	×	×	×	40	55	60
4	Ogółem	×	×	×	321	430	455

Uwaga: W kolumnach 3—5 w liczniku — liczba osób przyjętych do pracy (w tym — kobiety); w mianowniku — wysokość zapotrzebowania; × — brak danych.

Mimo wspomnianej poprawy w zakresie zatrudniania w Lasach Państwowych leśników z ukończonymi studiami należałoby jednak w dalszym ciągu weryfikować kryteria wartościowania przydatności kandydatów do pracy w tejże organizacji gospodarczej, mając na uwadze interes społeczny i gospodarczy kraju. W dalszym ciągu powinna być też zwiększona troska o polepszenie warunków bytowych dla ogółu pracowników w niej zatrudnionych.

W opracowaniu wykazano, że 31% miejsc pracy przewidzianych dla leśników z wyższym wykształceniem znajduje się poza przedsiębiorstwami leśnymi i przedsiębiorstwem — Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej. Bliższe zaznajomienie się z programami studiów, zwanych — zdaniem autora — niesłusznie programami nauczania, pozwala na stwierdzenie, że edukacja na naszych wydziałach leśnych, prócz uzasadnionego, szerokiego potraktowania wiedzy o lasach i zasadach utrzymania ich w trwałym użytkowaniu, z uwzględnieniem ich wszystkich funkcji, ukierunkowana jest wyłącznie, bądź niemal wyłącznie na wymienione wyżej dwa rodzaje przedsiębiorstw. Chyba zbędne jest uzasadnienie, że otrzymanie przez studentów tych wydziałów wiadomości na temat całościowo pojętego leśnictwa — oczywiście w uzasadnionej proporcji w stosunku do składających się na nie branż — byłoby bardziej celowe. Należałoby przy tym wziąć pod uwagę i pozostałe branże naszej gospodarki, w których specjaliści leśnictwa są potrzebni — zarówno w sferze produkcji materialnej, jak i poza sferą produkcji materialnej. Okazałoby się to korzystne w szczególności dla tych spośród absolwentów, którzy wybrali drogę pracy naukowo-dydaktycznej, bądź naukowej, czy też nauczycielskiej, bowiem lepiej rozumieliby rolę i miejsce wybranej przez nich dyscypliny naukowej w całości nauk o leśnictwie, a przy tym poznaliby jego powiązania w systemie gospodarki narodowej.

Tabela 9

Absolwenci wydziałów leśnych zatrudnieni w OZLP posiadających lasy górskie i wyżynne oraz w OZLP posiadających wyłącznie lasy nizinne — w ujęciu procentowym

Lp.	Rok	Lasy górskie i wyżynne			Lasy nizinne		
		Kraków	Poznań	Warszawa	Kraków	Poznań	Warszawa
1	2	3	4	5	6	7	8
1	1983	68,0	14,0	18,0	4,0	57,0	39,0
2	1984	69,0	11,0	20,0	3,0	63,0	34,0
3	1985	74,0	10,0	16,0	3,0	69,0	28,0

MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

1. Analiza stanu zatrudnienia, stopnia wykorzystania kwalifikacji i racjonalności struktur kadr o różnym stopniu przygotowania zawodowego. Warszawa: IBL 1982.
2. Heymanowski K.: Rola Polskiego Towarzystwa Leśnego w reaktywowaniu Wydziału Leśnego w Krakowie. Sylwan 1981 R. 125 nr 7, 8, 9.
3. Heymanowski K.: Wstępna ocena systemu szkolnictwa leśnego w Polsce w świetle aktualnego i perspektywicznego zapotrzebowania na kadrę w zakresie leśnictwa. Sylwan 1985 R. 129 nr 8.
4. Materiały Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej. Warszawa.
5. Materiały Ministerstwa Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej. Departament Leśnictwa i Parków Narodowych. Warszawa.
6. Materiały Naczelnego Zarządu Lasów Państwowych. Warszawa.
7. Materiały Wydziałów Leśnych szkół wyższych. Kraków, Poznań, Warszawa.
8. Prognoza poziomu i kwalifikacji zasobów pracy w leśnictwie do 2005 roku. Warszawa: IBL 1985.
9. Rocznik Statystyczny 1984. Warszawa: GUS 1984.
10. Rocznik Statystyczny 1971. Warszawa: GUS 1971.
11. Rocznik Statystyczny 1986. Warszawa: GUS 1986.
12. Rządowe Centrum Informatyczne w Warszawie.
13. Spis kadrowy 1983. Kwalifikacje pracowników gospodarki uspołecznionej. Warszawa: GUS 1985.
14. Wyniki aktualizacji stanu powierzchni leśnej i zasobów drzewnych w Lasach Państwowych na dzień 1 stycznia 1985 r. Warszawa: BULiGL 1985.

Praca wpłynęła do Komitetu Redakcyjnego 15 czerwca 1987 r.

Краткое содержание

Работа знакомит с обстановкой в области определённой в заглавии — состояние на конец 1985 г. В это время из общего количества 6095 лесоводов с высшим образованием занятых в народном хозяйстве 20% работало не по своей специальности, хотя одновременно 5% рабочих мест для них предназначенных было занято лицами с иным образованием. В значительной степени причиной этого была политика кадров, не благоприятствующая в минувшие годы правильной занятости в лесном хозяйстве, особенно в государственном лесном хозяйстве. Кроме того, зарплата была значительно ниже, чем в целом ряде других отраслей народного хозяйства.

Количество окончивших лесные факультеты — Сельскохозяйственной Академии в г. Краков и Г. Познань, а также в Главной Школе Сельского Хозяйства в Варшаве — не обеспечивала в 1985 г. спрос на них, даже только в хозяйственной организации Государственные леса, на которую приходится 74% общего количества лесоводов имеющих высшее образование, работающих в своей профессии.

Работа знакомит также с предприятиями в которых заняты лесоводы с высшим образованием с их возрастной структурой, в том числе — с количеством женщин. Эти лесоводы работают в около 60 ведомствах народного хозяйства, с тем что согласно со своим образованием — в около 50 отраслях.

Работа заканчивается выводами.

Summary

The paper contains informations on the situation in the field determined in the title, according to the state of the end of 1985. In this time, of the total number of 6095 foresters with higher education employed in State-controlled economy 20% were working beyond their profession and at the same time 5% of working places intended for them were occupied by people with other education. To a high degree, the personnel policy in the past years was not favourable for correct employment in forestry, especially in the State-owned forest economy. Moreover, the wages were here much lower than in many other branches of national economy.

The number of graduates of forest faculties of Agricultural Universities in Cracow, Poznań and Warsaw did not cover in 1985 the demand for them, even only in the economic organization State Forests, where 74% of foresters with higher education working in their profession were employed.

The paper contains also informations on institutions employing foresters with higher education, on their age structure, inclusive of the number of women. These foresters are employed in about 60 branches of national economy, and in about 50 of them — according to their profession.

The paper contains conclusions.